

การวิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

นายโกมินทร์ สัจจะนอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

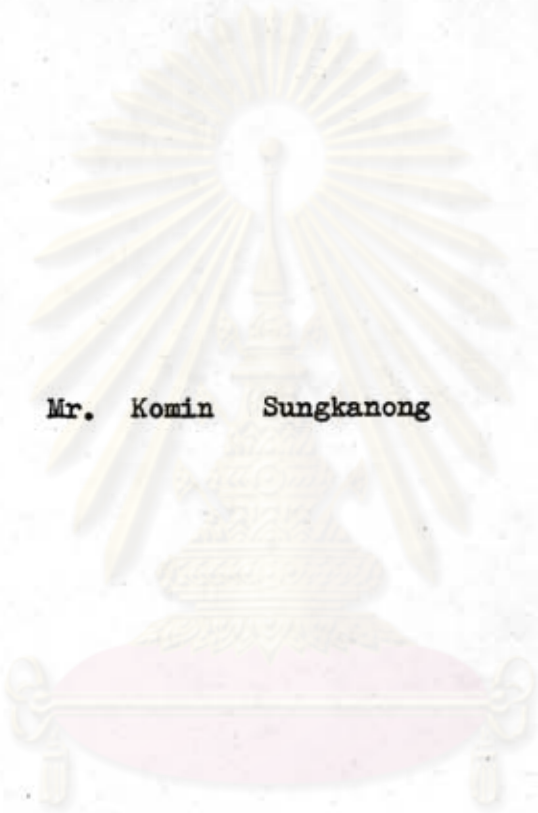
พ.ศ. 2530

ISBN 974 - 567 - 873 - 2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012897

AN ANALYSIS OF EDUCATIONAL DEVELOPMENT PLANNING OF
THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

Mr. Komin Sungkanong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974 - 567 - 874 - 2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การวางเขตติดต่อทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

โดย นายโกวิท ศรีชนะ

ภาควิชา บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนาเจียร สุกนธทรัพย์

ฉันศึกษาที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุมติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์

..... วิชา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรานัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนาเจียร สุกนธทรัพย์)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง การวิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
ชื่อนิสิต นายโกวิท สัจจะทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนาเจตร สุนทรทรัพย์
ภาควิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทำการวิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
ในด้านต่อไปนี้ คือ

1. กระบวนการวางแผน
2. ผลการปฏิบัติตามแผน
3. ปัญหา สาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา เกี่ยวกับ

การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คณะอนุกรรมการ
วางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คณะทำงานวางแผนพัฒนาการศึกษาของ
กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2
(พ.ศ. 2525 - 2529) จำนวน 33 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ
และรองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ผู้อำนวยการกองทุกกอง ศึกษาพิเศษ และศึกษา
ธิการเขต รวมประชากรที่ต้องสัมภาษณ์ 69 คน แต่เนื่องจากบางคนทำหน้าที่อยู่ใน

คณะกรรมการหลายคณะจึงเหลือผู้ที่ต้องสัมภาษณ์จริง 55 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบ
วิเคราะห์เอกสารที่ผู้สัมภาษณ์สร้างขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์
และเก็บข้อมูลจากเอกสารด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จริง 45 คน คิดเป็น
ร้อยละ 81.82

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา หากค่าความถี่ ค่าร้อยละ
และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. กระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้
ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ขั้นตอนการวางแผน ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการวางแผน
และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อใช้ในการวางแผน แต่ไม่มีการตรวจสอบข้อมูล
 - 1.2 ขั้นตอนการวางแผน ไม่ได้มีการประเมินความจำเป็นแต่มี
การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย เป้าหมาย งบประมาณ วิธีการดำเนินการ
วิธีการประเมินผล และจัดทำแผนและโครงการไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพ
มหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2525 - 2529)
 - 1.3 ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ ได้เตรียมการก่อนนำแผนไป
ปฏิบัติบ้างแต่ไม่สมบูรณ์ มีการมอบให้หน่วยงานในสำนักการศึกษารับผิดชอบโครงการ
ในแผน มีการทำปฏิทินปฏิบัติงาน การควบคุมการปฏิบัติตามแผนและการนิเทศเพื่อ
แก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงาน ได้ดำเนินการบ้างแต่ขาดระบบที่ดี
 - 1.4 ขั้นตอนการประเมินผล หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการตามแผน
เป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจเป็นส่วนใหญ่ มีการประเมินเรื่อง
เสร็จสิ้นโครงการและเมื่อสิ้นปี งานแผนงานวิจัยและเผยแพร่การศึกษา กองวิชาการ

เป็นฝ่ายรวบรวมผลทุกด้าน แต่การเก็บรวบรวมผลยังไม่เป็นระบบที่ดีพอ มีการนำผลไปใช้
บางแต่ไม่สมบูรณ์

2. ผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2
(พ.ศ. 2525 - 2529) ส่วนใหญ่ได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการวางแผนคือ กรรมการขาดความรู้
ความสามารถด้านการวางแผน มีเวลาจำกัด ขาดประชุมบ่อย มีจำนวนน้อย ข้อมูลพื้นฐาน
เพื่อการวางแผนบางส่วนไม่ตรงตามความต้องการ บางเรื่องคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย งบประมาณ
ขาดความสอดคล้องสัมพันธ์กันและกำหนดไว้ไม่เหมาะสม วิธีดำเนินการ การติดตามและ
ประเมินผลกำหนดไว้ไม่ชัดเจน งานในแผนไม่ครอบคลุมงานจริง ผู้บริหารระดับสูงกำหนด
นโยบายแทรกซ้อนมาก งานในแผนจึงทำได้ไม่เต็มที่

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาบางประการ ได้แก่ ควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ
ด้านการวางแผนเป็นกรรมการ มีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่กรรมการก่อนปฏิบัติงาน มีการ
จัดระบบข้อมูลให้สมบูรณ์และมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในของแผนด้วย

3.2 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ขาดงบประมาณ
ขาดบุคลากร บุคลากรที่มีขาดความรู้ความสามารถเฉพาะงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดความ
ร่วมมือและการประสานงานที่ดี เวลาในการปฏิบัติงานตามแผนมีน้อย มีงานนโยบายแทรก
ซ้อนมากเกินไป

ข้อเสนอแนะบางประการในการแก้ปัญหาดังกล่าว คือ ควรจัดลำดับความ
สำคัญในการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและความจำเป็น ส่วนการ
จัดสรรทรัพยากรให้กับโครงการนอกแผนควรมีข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับความจำเป็นที่เพิ่มขึ้น
หรือเกี่ยวกับนโยบายที่เปลี่ยนไปของผู้บริหารระดับสูง ในส่วนของการสร้างความร่วมมือและ
การประสานงานที่ค้ำต้องมีการดำเนินการตั้งแต่ระดับสูงโดยการประสานนโยบายและการ
ดำเนินการต่าง ๆ มาตามลำดับจนถึงระดับปฏิบัติ.

Thesis Title An Analysis of Educational Developemnt
Planning of the Bangkok Metropolitan
Administration.
Name Mr. Komin Sungkanong
Thesis Advisor Assistant Professor Snanchit Sukontasap, Ph.D.
Department Educational Administration
Academic Year 1986

ABSTRACT

Objectives :

To analyse the educational development planning of Bangkok Metropolitan Administration in the following aspects:

1. Planning process
2. Planning implementation
3. Problems, causes and recommendations for problem solving.

Research Methodology :

Population in the study consisted of two groups : Population
1) members of Sub-committee and working groups for members of Su
educational development planning of Bangkok Metropolitan tional develo
Administration and Committee for drafting the Second Administration and
Educational Development Plan (B.E. 2525 - 2529) of Bangkok
Metropolitan Administration, totalling 33; 2) administrators
and officials involved in the educational administration
of Bangkok Metropolitan Administration, namely : Director

of Department of Education Division chiefs, education supervisors and Sub-District officers, totalling 36. Since some of them belonged to more than one positions, the number to be interviewed was reduced to 55.

Instruments used in the research consisted of structured interview guidelines and guidelines for documentary study constructed by the researcher. Data collection was carried out by the researcher. The number of population interviewed was 45 or 81.82 percent. Data were analysed, using frequency counting, percentage and presented in the form of annotated tables.

Finding :

1. Educational planning process of Bangkok Metropolitan Administration could be divided into four steps with the following activities.

1.1 Pre - Planning. In this stage, planning committees were set up and data collection was carried out.

1.2 Planning. The activities in this stage were formulation of objectives, policies, targets, budget estimation, implementation and evaluation procedures, plan and project formulation. Needs assessment was not carried out in this stage.

1.3 Implementation . This stage included preparation before implementation : delegation of

responsibilities and preparing work schedule. During the implementation, supervision and control procedures were exercised by the officials concerned.

1.4 Evaluation. The offices responsible for evaluation were all the operational units and the office responsible for collecting evaluative findings was Planning, Research and Extension of Educational Information Section. The instruments mainly used were questionnaire and survey forms. Evaluation was carried out every four months, annually and when the project was completed. The evaluative results were partly applied for modifying the procedures and plan.

2. Plan Accomplishment. The implementation of the Second Educational Development Plan of Bangkok Metropolitan was mostly below target both quantitatively and qualitatively

3. Problems and obstacles were found both in the planning stage itself (i.e. inadequacy of committees in terms of quantity and quality, lack of appropriate information system, change of policy during the plan), and the implementations stage (e.g. lack of budget, personnel, time and cooperation among the officials concerned).

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร สุนทรทรัพย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้การช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มต้นด้วยการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดทุกขั้นตอน จนกระทั่งเสร็จสิ้นการทำวิทยานิพนธ์โดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้อุปถัมภ์ตรวจสอบแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้แก่ นายทองค้อ กล้ายไม้ ณ อุดยธยา ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร นายตรี ภวภูตานนท์ ผู้อำนวยการสำนักผู้ตรวจราชการ กรุงเทพมหานคร รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา กุปรัตน์ หัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนายสุภิส สำราญ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครหลายท่าน รวมทั้งศึกษาธิการเขตทุกเขต ในการให้สัมภาษณ์และให้เอกสารต่าง ๆ ในการศึกษาข้อมูล

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านที่กล่าวข้างต้น จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นายโกมลภัทร สังคะนอง
ผู้วิจัย

บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
สารบัญตาราง	ท
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ของการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ลำดับชั้นในการวิจัย	7
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	9
การวางแผน	9
ความหมายของการวางแผน	9
ความสำคัญของการวางแผน	10
การวางแผนการศึกษา	12
ความหมายของการวางแผนการศึกษา	13
ความสำคัญของการวางแผนการศึกษา	13
กระบวนการวางแผนการศึกษา	14
การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	27
ความเป็นมาของกรุงเทพมหานคร	27

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ความเป็นมาในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	28
การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย	32
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	32
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไต่จากการสัมภาษณ์	36
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	36
ตอนที่ 2 กระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2525 - 2529)	42
ตอนที่ 3 ผลการปฏิบัติตามแผน	59
ปัญหา สาเหตุของปัญหา การแก้ไขที่ได้ดำเนินการไปแล้ว และข้อเสนอแนะ	62
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร	75
กระบวนการวางแผน	75
ผลการปฏิบัติตามแผน	82
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามแผน	110
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	113
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	113
วิธีดำเนินการวิจัย	113

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
สรุปผลการวิจัย	114
ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์	114
ผลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร	120
การอภิปรายผลการวิจัย	122
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	130
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต	131
บรรณานุกรม	133
ภาคผนวก	138
ประวัติผู้เขียน	166

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1.	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์	จำแนกตามอายุ	37	
2.	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์	จำแนกตามอายุราชการ	38	
3.	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์	จำแนกตามวุฒิ	39	
4.	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์	จำแนกตามตำแหน่งราชการ ในปัจจุบัน.....	40	
5.	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์	จำแนกตามประเภทการ ทางราชการ.....	41	
6..	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์	เกี่ยวกับผู้กำหนดแผนปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการ.....	44	
7.	ปัญหา สาเหตุของปัญหา	การแก้ไขที่ได้ดำเนินการไปแล้วและข้อ เสนอแนะในการแก้ปัญหา	ในขั้นก่อนการวางแผน.....	63
8.	ปัญหา สาเหตุของปัญหา	การแก้ไขที่ได้ดำเนินการไปแล้วและข้อ เสนอแนะในการแก้ปัญหา	ในขั้นการวางแผน	67
9.	ปัญหา สาเหตุของปัญหา	การแก้ไขที่ได้ดำเนินการไปแล้วและข้อ เสนอแนะในการแก้ปัญหา	ในขั้นการปฏิบัติตามแผน.....	70
10.	ปัญหา สาเหตุของปัญหา	การแก้ไขที่ได้ดำเนินการไปแล้วและข้อ เสนอแนะในการแก้ปัญหา	ในขั้นการประเมินผล.....	73
11.	จำนวนและร้อยละของกรรมการ	จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด.....	76	
12.	จำนวนโครงการที่ได้รับแต่ละปีงบประมาณ	จำแนกตามหน่วยงานที่ รับผิดชอบโครงการ.....	81	
13.	เป้าหมายตามปริมาณ ผลการปฏิบัติ	และอัตราสูงหรือต่ำกว่าเป้าหมาย ของการดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2525 - 2529) ของปีงบประมาณ 2525 -2527..	83	

สารบัญตาราง(ต่อ)

หน้า

ตารางที่

- 14. จำนวนนักเรียน อัตราการเรียน และเข้าชั้นของนักเรียนโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2528
จำแนกเป็นรายชั้นเรียน..... 89
- 15. สรุปผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2525 - 2529) ในช่วงปีแรก (พ.ศ. 2525)..... 91
- 16. สรุปผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2525 - 2529) ในช่วงปีที่ 2 (พ.ศ.2526)..... 97
- 17. สรุปผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2525 - 2529) ในช่วงปีที่ 3 (พ.ศ.2527)..... 103
- 18. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการตามแผนพัฒนา
การศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2525 - 2529)
ในช่วงปีแรก (พ.ศ.2525) ถึง ช่วงปีที่ 3 (พ.ศ.2527)..... 111

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญสารบัญ

สารบัญ

หน้า

1. กระบวนการขั้นตอนในการวางแผนการศึกษา 17
2. การแบ่งส่วนงานของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.....29
3. การบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร30

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย